

מעדני אשר

גיליון תי"ב
(שנה ט')
פרשת בהר תשע"ב

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחה

אפשר לשמוע טיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 311-12 ללשון הקודש: 111-47

האם לרבי שמעון בר יוחאי מותר לשטוף את הבית במים בשמיטה אע"פ שהמים יורדים לגינה?
בפרשתן פרק כ"ה ד' ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' אלהיך שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור.

הנה במשנה מ"ק ב' ע"ב מבואר שאסור להשקות את השדה בשביעית. ובגמ' מ"ק ב' ע"ב נחלקו משום איזה תולדה נאסר השקאה וז"ל הגמרא אתמר המנכש והמשקה מים לזרעים בשבת, משום מאי מתרינן ביה רבה אמר משום חורש, רב יוסף אמר משום זורע אמר רבה כוותי דידי מסתברא, מה דרכו של חורש לרפויי ארעא, האי נמי מרפויי ארעא, אמר רב יוסף כוותי דידי מסתברא, מה דרכו של זורע לצמוחי פירא, הכא נמי מצמח פירא, א"כ בשמיטה שמבואר בפסוק שאסור לזרוע ולחורש אסור להשקות את השדה בשמיטה משום תולדה דחורש וזורע רק באופנים מסוימים מותר.

יש לחקור האם בשמיטה אסור לשטוף את הבית במים באופן שהמים יורדים לגינה דהויא כמשקה את הגינה שאסור בשמיטה או דילמא ליכא איסורא.

הנה ידוע שיטת התנא האלוקי שבת כ"ב, וכן שבת מ"ו **רבי שמעון בר יוחאי:** רבי שמעון אומר גורר אדם מטה כסא וספסל, ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ, דסבירא ליה דדבר שאין מתכוין מותר, סתם רבי שמעון בגמ' הוא רבי שמעון בר יוחאי, כך כתב ברש"י שבעות ב' ע"ב ד"ה משמו, וכן בחולין מ"ט ע"ב ד"ה רש"י אודי לי מיהא וכן ברשב"ם ב"ב ק"ב ע"א.

ובטעם הדבר דסבירא ליה דבר שאין מתכוין מותר: כתבו התוספות כתובות ו' ע"מ א' לא משום דבשבת בעינן מלאכת מחשבת, דהא בשאר מקומות דלא כתוב ביה מלאכת מחשבת, נמי פוטר רבי שמעון דבר שאין מתכוין כגון גבי כלאים דתנן כלאים פ"ט מ"ה דמוכרי כסות מוכרין כדרךן ובלבד שלא יתכוין, ותנן נמי נזיר מ"ב ע"א נזיר חופץ ומפספס.

אבל הריטב"א יומא ל"ד ע"ב סבירא ליה דטעם הפטור משום דבעינן מלאכת מחשבת, ושבת בנין אב לכל התורה.

ולענין הלכה: קימ"ל אור"ח סימן של"ט כרבי שמעון דדבר שאין מתכוין, מותר.

מעדני אשר: א"כ לפי זה יהא מותר לשטוף את הבית בשמיטה במים, אע"פ שע"י זה יפול מים לגינה וישקה את הגינה, מ"מ הא קימ"ל דדבר שאין מתכוין מותר.

יש להקשות על היתר זו: דהרי קימ"ל אור"ח סימן של"ט דבפסיק רישא מודה רבי שמעון אף כשאין מתכוין אסור, א"כ כאן שההשקאה הויא פסיק רשיא, מדוע מותר לשטוף את הבית באופן שמשקה את הגינה.

איכא כמה התירים:

א. ע"פ שיטת הראשונים והאחרונים המגן אברהם סימן שי"ד בשם התרומת הדשן וכן שיטת התוס' במסכת פסחים דף כ"ה ע"ב ד"ה לא אפשר ולא קמכוין, עיין במלא הרוקנים שם, וכן במאירי במסכת שבת דף כ"ט ע"ב הביא שיטה שמותר, ועיין בדעת תורה סימן שי"ד מה שהאר"ק בזה דסבירא להו פסיק רישא באיסור דרבנן מותר, וא"כ כיון שכאן הויא רק איסור דרבנן, דשביעית בזמן הזה דרבנן הוא לרוב הפוסקים, לכן אף דהויא פסיק רישא מותר להשקות, כך כתב בספר הנפלא אמנות ישראל שביעית סימן ה' לאחי הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א רב ואב"ד קהל חסידים תל ציון.

ובספר מעדני אשר פרשת כי תשא שנת תשס"ח **הבאתי קושיא נפלאה על הני שיטות:** שהרי מקור בגמ' שרבי שמעון מתיר דבר שאין מתכוין היא גורר אדם מטה וספסל ובלבד שלא יתכוין, וזה הויא רק איסור דרבנן דהויא חורש כלאחר יד כמבואר בגמ' שבת מ"ו ע"ב, ועיין רש"י סוכה ל"ג ע"ב וברש"י שם ועל זה אומר הגמ' מודה ר"ש בפסיק רישא חזינן להדיא דפסיק רישא אסור אפילו באיסור דרבנן, כך הקשה במאירי שבת כ"ט ע"ב מקשה קושיא זו, וכן ביד דוד שבת מ"ו ע"ב, ועיין במגן אברהם ובספר הנ"ל הראכתי בכמה תרוצים נפלאים.

ב. מכיון שבדרך כלל כששוטפים את הבית יש בתוכו חומר ניקוי, שזה מקלקל את הגינה, ובכחאי גוונא ודאי דלא ניחא לי ליה, ובפסיק רישא דלא ניחא ליה דעת הערוך מובא בתוס' שבת ק"ג ע"א דמותר, ואף דהמחבר אור"ח סימן ש"ב ס"ק י"ח פסק דלא כערוך, מ"מ בטורי זהב ס"ק י"ב כתב דכשיש תרתי לטביותא איסור דרבנן ודאי שרי, וא"כ הכא יש גם לטביותא דשביעית בזמן הזה דרבנן יש להקל, כך כתב בספר הנפלא אמנות ישראל שביעית סימן ה' לאחי הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א רב ואב"ד קהל חסידים תל ציון.

ולענין הלכה: הגרי"ש אלישיב שליט"א מובא בספר משפטי ארץ ע"מ 57 סובר שמוותר לשטוף את רצפת הבית והמרפסת אע"פ שהמים זורמים לגינה דרך המרזב אם אינו מתכוין להשקיה ויש במים חומרי ניקוי המעלים קצף שניכר שאין מתכוין להשקיה, ויש שיטות שסוברים שאף ללא חומרי ניקוי מותר, מובא בספר משפטי ארץ ע"מ 57.

ברכת מזל טוב ללידידנו
המוסר נפשו מידי שבוע בשבוע
למען יצא דבר נאה מתוקן
הרב לוי ברנשטיין שליט"א
רכז המערכת
לרגל שמחת היכנס בנו חביבו
כמר אפרים פישל נ"ו
לעול התורה והמצוות
יהא רעוא שבזכות מעשיו הכבירים
למען זיכוי רבבות ירוה נחת מכל
יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י
הגאון המפורסם רבי **אברהם יפה שליזינגר שליט"א**
גאב"ד זאנבה מח"ס שו"ת באר שרים מגדולי ההוראה ומרביצי התורה בדורנו
לעילוי נשמת אביו
הגאון המפורסם רבי **מרדכי יפה שליזינגר** זצוקללה"ה
הגאב"ד איזנשטאט ות"א יפו ורב דקהלת החת"ס
מח"ס שפת מעיל על זקיננו רבינו הלבוש ג"ח
משבריי ים על סוגיות מרא דביא עה"ת
נלב"ע ביום ל"ג בעומר ח"י אייר תשנ"ח ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י לידידנו
הרבני הנגיד הנכבד הרב **יצחק בן ציון הכהן זאלף שליט"א** בארא פארק
לרגל שמחת נשואי נכדתו תחי'
בת לחתנו הרב משה טלר שליט"א החובת
עב"ג החתן כמר יעקב איתמור נ"ו מבחירי ישיבת צאנז נתניה
בנו של הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א איש אמנם וסודם של רבותה"ק לבית צאנז
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו ויעליה בכל אשר יפנה

**איך מותר ליטול אתרוג של שמיטה למצוה
הרי גורם שיפסד הקליפה ע"י שממשמים בו?**

בפרשתן כ"ה ו' והיתה שבת הארץ לכם לאכלה.

בגמ' פסחים נ"ב ע"ב דרשינן לאכלה ולא להפסד, דהיינו שאסור להפסיד פירות שביעית.

איתא במשנה סוכה ל"ט ע"א שאפשר ליטול אתרוג של שביעית למצוה.

יש להקשות: מהא דאמרינן במשנה סוכה ל"ד ע"ב דאתרוג של תרומה לא יטול למצוה של נטילת אתרוג ולפי טעם אחד בגמ' סוכה ל"ה ע"א הטעם מפני שמפסידה, ופירש"י קליפתה החיצונה נמאסת במשמוש הידים ואסור להפסיד תרומה, וא"כ קשה איך יוצאין באתרוג של שביעית אחרי שמפסידו, הרי פירות שביעית נמי אסור להפסיד כמו דרשינן לאכלה ולא להפסד, כך מקשה הנצי"ב בספרו מרומי שדה סוכה ל"ט ע"א, וכן בספר בית רידב"ז על הלכות שביעית פרק ה' אות א', וכן בתורה תמימה בפרשתן, וכן בזרע אברהם לוסטבי סימן מ"א אות י"א, וכן בשו"ת הר צבי אורח חיים חלק ב' סימן קי"א, וכן בשו"ת מנחת יצחק חלק י' סימן קי"ט.

איכא כמה תרוצים:

א. למ"ד דסבירא ליה דאסור ליטול אתרוג של תרומה מפני שמפסידה, אין זה אלא גרמא בעלמא, ודווקא גבי תרומה דאיסור הפסד ילפינן מדכתיב בה משמרת תרומתי וכפירש"י שם, ובעלמא פירוש הלשון משמרת הוא כעין גדר וסייג, ולכן אסור בה גם הפסד כזה מן הקליפה החיצונה של האתרוג, דאולי יבא ע"ז להפסד ממש, משא"כ בשביעית דלא כתוב בה חיוב שמירה מותר גרם הפסד, כך תירץ בספר פאת השולחן בבית רידב"ז, וכן בתורה תמימה בפרשתן.

בענין האם מותר לגרום הפסד לפירות שביעית כשאינו עושה

בידים: ראשון המדברים בזה הוא בשו"ת מהר"ט חלק א' סימן פ"ג שכתב כשמפסיד פירות שביעית ע"י גרמא ליכא איסור משום לאכלה ולא להפסד, הואיל וגרמא היא ואינם מפסידים ביד.

ומביא ראיה: מהא דאיתא בגמ' ירושלמי שביעית פ"ה הדין קינסתא דירקא מסקין לה לאיגרא והיא יבשה אינו גרמה וכו'.

עוד מביא ראיה: מהא דאיתא התם בפרק תשיעי ולא נמצא מאבד אוכלי בהמה, ומשני מאליהן הן אבודין, חזינן דהפסד ע"י גרמא מותר בפירות שביעית.

ויש פוסקים דחולקים וסבירא ליה דגרם הפסד אסור אף

בפירות שביעית: ומביאים ראיה מהא דכתב הרמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ה' הלכה ה' פירות המיוחדין למאכל אדם אין מאכילין אותן לבהמה לחיה ולעופות, הלכה הבהמה מאליה לתחת התאנה ואכלה אין מחייבין אותו להחזירה שנאמר ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל תבואתה לאכול, ואם נאמר דגרם הפסד מותר למה צריך פסוק מיוחד ללמד שאינו חייב להחזיר אותו הרי זה רק גרם הפסד אלא ש"מ שאף גרם הפסד אסור בפירות שביעית, כך כתב בספר מקדש דוד.

ב. קליפת האתרוג אין בה כזית, ובתרומה דלא כתיב בה לשון אכילה איסורא בכל שהוא, לכן אסור, משא"כ שביעית דנפקא ליה מקרא דלאכלה שיעורה בכזית, ולכן אין חשש מפני הפסד הקליפה, דלא הוי אלא כל שהוא, כך תירץ בספר בית נאמן.

מה שכתב דשיעור הפסד בשביעית הוא בכזית: עיין במהרי"ט אלגזי הלכות חלה ס"ק ב' ד"ה והנה שהאר"ך כמה שיעורו של שיעור הפסד בפירות שביעית וכן במנחת חינוך מצוה שכ"ט ובספר תורת הארץ פרק ח' ס"ק ל"ב יש אריכות גדולה בזה.

ג. ע"פ מה דאיתא במשנה שביעית ניתנה להדלקת הנר, והטעם מבואר בגמ' סוכה מ' דכל הנאה שהנאתו וביערו שוה רשאין לעשות מפירות שביעית, משום דכתיב לכם לכל צרכיכם, וה"ה הדלקת הנר, וא"כ הכי נמי הנאת מצוה של אתרוג מקרי הנאתו וביערו שוה לכן מותר, אבל זה רק אי נימא מצוות ליהנות ניתנו, א"כ הויא נטילת האתרוג הנאה והנאתו וביערו שוה, אבל למ"ד מצות לאו ליהנות ניתנו, א"כ קשה איך שרי להפסיד האתרוג של שביעית בלי הנאה, וצריך לומר דמאן דסבירא ליה מצות לאו ליהנות ניתנו, סבירא ליה הטעם שאסור ליטול אתרוג של תרומה מפני שמכשירה, כך כתב הנצי"ב בספרו מרומי שדה סוכה ל"ט ע"א.

ד. עפמ"ש"כ בתשובות מהר"ט חלק א' סימן פ"ג דמהאי טעמא מותר לתלוש העלין מעצי התות אע"פ שע"ז הפירות נפסדין, מטעם שהאילנות הללו משעת נטיעתן אינם מיוחדים למאכל ולא לעשות פירות אלא נוטעין אותם מתחילה לצורך המשי ולא קרינן ביה לאכלה ולא להפסד הואיל ומתחילתן אינן עומדים לאכילה, מבואר דכל שנטעו מתחלה שלא לאכילה מותר לו לאבדו ולא קרינן ביה לאכלה ולא להפסד, א"כ באתרוג זה שנטעו למצוה הרי נטעו מתחלה אדעתא דהכי שהקליפה תהא נפסדת ולא תאכל, ומה לי אם חושב לאבד כל הפרי או מקצתו, כל שלא חישוב לאוכלו אין אני קורא בו לאכלה ולא להפסד וסתם אתרוג למצותו הוא נטוע, כך תירץ בשו"ת הר צבי אורח חיים חלק ב' סימן קי"א.

ובאחרונים הקשו עוד קושיא: דאיך מותר ליטול אתרוג של שביעית למצות אתרוג, הרי מפסיד אותו שהרי אסור לאכלו ביום שנטלו דהוקצה למצוותו, ומפסיד מאכילה, ומתריצים דלהפסד לזמן לא חיישינן, כיון שחוזר להתירו, כך כתב בשו"ת מנחת יצחק חלק י' סימן קי"ט, וכן בשו"ת להורות נתן חלק י' סימן ל"ו.

האם מותר לשפוך יין של שביעית בשעת אמירת ההגדה?

הנה איתא ברמ"א אורח חיים הלכות פסח סימן תע"ג סעיף ז' נוהגין לזרוק מעט מן הכוס באצבע כשמגיע לדם ואש ותמרות עשן, וכן כשמזכיר המכות דצ"ך עד"ש באח"ב בכלל ובפרט, הכל ט"ז פעמים.

יש לחקור מי שיש לו יין של שביעית לארבע כוסות האם מותר לו נמי לשפוך או דילמא כיון שיש איסור של לאכלה ולא להפסד איכא איסורא לשפוך.

הנה בשו"ת משנת יוסף חלק ב' סימן מ' כתב שביין של שביעית אסור לשפוך משום שכתבו הפוסקים עיין ויגד משה סימן כ"ב אות י' ובהגש"פ חיים לראש דמיד אחר השפיקות ישליך היין למקום שלא ידרכו בו בני אדם כמו מי נטילת שחרית ומים האחרונים, א"כ נמצא דמפסיד פירות שביעית, והתורה אמרה לאכלה ולא להפסד.

ובספר אמונת ישראל סימן כ"ג: כתב דע"פ מה שכתב המרומי שדה דכל דבר מצוה נקרא הנאתו וביערו שוה, ומותר להשתמש ולא נקרא הפסד, א"כ ה"ה כאן יהא מותר לשפוך היין כיון שיש מצוה לעשות כן.

עוד היתר כתב האמונת ישראל: דע"פ השיטות דהאיסור של להפסיד פירות שביעית זה רק בכזית, א"כ כאן ששופך קצת ליכא איסור של לאכלה ולא להפסד, עיין בספר החדש מעדני אשר על חג הפסח ע"מ אריכות גדולה בזה האם מותר לקיים מצות ד' כוסות ביין של שביעית.

האם יש איסור לעשות ביטוח או תכנית חסכון דמראה כאילו שאין לו אמונה?

בפרשתן כ"ה ב' וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו וגו' וצוית את ברכתך וגו'.

הנה המלבי"ם כתב דאדם שאומר מה נאכל בשנה השביעית, הוא בכלל מה דאמרו בגמ' סוטה מ"ח ע"ב כל מי שיש מה לאכל היום ואומר מה נאכל למחר הרי זה מקטני אמונה, ובלתי ראוי לנס, ואז אי אפשר שתתנהגו בדרך הברכה הנסיית ואז וצוית את ברכה הטבעיית שתעשה את התבואה שלש השנים, שברכה זו בלתי משובחת כדברי הראשונה של וישבתם בטח, ועיין בנועם אלימלך מה שהביא בשם אחיו לפרש.

יש לחקור האם יש איסור לעשות ביטוח או תכנית חסכון דמראה על חוסר אמונה או דילמא אין איסור.

הנה בשו"ת פרי השדה חלק ב' סימן מ"ד להגאון רבי אליעזר דייטש זצ"ל התיר לעשות ביטוח, והביא סמך לזה מדברי התוספות קידושין מ"א ע"א בד"ה אסור לאדם שיקדש את בתו קטנה, עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה, דכתבו ועכשיו אנו נוהגים לקדש בנותינו אפילו כשהן קטנות, מפני שבכל יום ויום הגלות מתגבר עלינו, ואם יש סיפק בידי אדם לתת לבתו נדוניה היום, שמא לאחר זמן לא יהיה סיפק בידו, ותשב בתו עגונה לעולם, ומשמע שאין בזה משום חוסר בטחון ואמונה בהש"ת וכן כתב כיוצא בזה הש"ך יור"ד סימן קנ"ט ס"ב בענין היתר הלואה ברבית לגוי בזמן הזה, כדברי התוספות, וסיים ואני רגיל לפרש שזהו מה שכתוב ארוך הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרועו ומן ה' יסור לבו, שהמשתדל לצורך פרנסתו וסומן אך ורק על חסדו של בשר ודם ומסיר מבטחו מהש"ת, זהו בכלל ארוך, אבל המאמין בכל דרכיו כי הקדוש ברוך הוא סיבת כל הסיבות, אלא שעושה השתדלות לצורך פרנסתו, אין זה בכלל מניעת בטחון, כי מכל מקום בטחונו בה', לפיכך מותר לעשות ביטוח חיים כשהוא בוטח בה', שגם זה מן השמים, שנועדים אנשים לעשות עסק בזה לטובת בני אדם, ויודע שאין שום דבר בלי השגחת הקדוש ברוך הוא, ועיין בשו"ת יחוה דעת חלק ג' סימן פ"ה שהאר"ק התיר.

וכן בשו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב' סימן קי"א נשאל בענין ביטוח או תכנית חסכון האם יש איזה חשש איסור מצד שהוא ח"ו כחסר לו בטחון בהש"ת שביכלתו לעשרו שישאר אף אחריו ליוורשו סך גדול, ומסיק האגרות משה: אין בזה שום חסרון בבטחון בהש"ת, דהוא ככל עניני מסחר שהאדם לא רק שרשאי, אלא גם מחוייב לעשות מסחר ועבודה לפרנסתו ואסור לו לומר שאף אם לא יעשה כלום יזמין לו הש"ת פרנסתו באיזה אופן, דמנא לו שיש לו זכות כזה, לבד האיסור לסמוך על הנס אף לאלו שראוין להעשות להם נס, דהא אסור אף להתפלל שיעשה לו הש"ת נס, וא"כ ודאי שאסור לסמוך שישלח לו הש"ת פרנסתו בלא שום עבודה ומסחר, אף שהוא צריך לידע שכל מה שמרויח מעבודתו ומסחרו הוא רק מהש"ת שנקצב לו מר"ה, אבל מ"מ כן נגזר מהש"ת שרק ע"י איזה מעשה עבודה ומסחר ישלח לו הש"ת פרנסתו מצד שנאמר בזעת אפיך תאכל לחם וכמפורש בסוף קידושין הרעוטי את מעשי וקפחתי את פרנסתי, ואף לר' נהוראי שם שאומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שמשמע שאינו מחייב להאב ללמד את בנו אומנות, נמי פשוט שגם הוא מודה שאין לסמוך על הנס, אבל סובר שיכול שרוב בני"א בקטנותם א"א להם ללמד תורה כראוי אם ילמדו אז גם אומנות אף בזמנם, והתורה חייבה להאב ללמד את בנו תורה בע"כ שיכול לסמוך ע"ז שיזמין לו הש"ת איזה עבודה בגדלותו בשעה שיצטרך להרויח לפרנסתו ופרנסת אשה ובנים, כזו שיוכל אף בלא למוד ועסק בזה בילדותו קודם שהוצרך לפרנסה, אבל בלא עבודה בגדלותו גם ר' נהוראי מודה שאסור לסמוך על הנס אלא צריך לעבוד לפרנסתו.

וכן בשו"ת שבט הלוי חלק ד' סימן א' נשאל בענין ביטוח שהמטרה היא שכאשר אדם מגיע לימי זקנה או שרוצה לחתן בניו שיהי' לו כסף חסוך אי אריך למיעבד הכי או אין דעת חכמים נוחה הימנו משום חסכון אמונה ובטחון.

ומסיק השבט הלוי: לעניות דעתי אין בו משום חסרון בטחון ואמונה, דדבר פשוט דמה שהוא בטבע העולם, כזקנה, ונשואי בניו ובהגיעו לזה אינו לפי כוחותיו להכין כל הנצרך לו אז כזה מצוה להכין בעוד מועד כדי שלא יצטרך לבריות, ואע"פ שאמת לאמיתו דמי שהוא במדרגת בטחון אמיתי בלי שמשטה את עצמו יכול להשליך על ה' כל יתרו והוא יעמוד לו בעת דחקו ויזמין לו פרנסתו והצטרפותו בדרך נס פלא, וע"ז כתב ברוך הגבר אשר יבטח בה' והי' ה' מבטחו וכמו שכתב המקנה סוף קידושין על משנתנו שם דמניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, דהקשה המקנה שזה סותר משנתנו דפ"ק דקידושין דצריך ללמדו אומנות, דכתיב ראה חיים עם אשה אשר אהבת כדאיתא שם, וכ' רבינו המקנה דודאי צדיק גמור ובטוח באמת בכל מצפון לבו לא צריך לעשות שום השתדלות והקב"ה יהי' בעזרו וימציא לו הכל באופן נפלא, אבל סתם בני אדם שאינם מגיעים למדרגת בטחון כזאת עליהם להשתדל ולהנהיג בהם דרך ארץ, והרבה עשו כרשב"י ולא עלה בידם, וזה מפתח גדול להרבה ענינים כאשר נסיתי כמה פעמים בחיים.

ועיין בגמ' סוטה מ"ח ע"ב דאמר ר"א מה דכתיב מי בז ליום קטנות מי גרם לצדיקים שיתבזבוזו שולחנם לעתיד לבא קטנות שהיה בהם שלא האמינו בהקב"ה דמי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר אינו אלא מקטני אמונה, הנה זה מיירי במי שאין בידו, לעשות פעולה ונופל למחשבת יאוש ואומר מה אוכל למחר ואינו בוטח כל צרכו כי הקב"ה לא יעזוב חסידיו, אבל עדין אין זה אומר שאם יש בידו לעשות ומכין מזונו לכמה ימים כדי שלא יהא טרוד אז שיש בזה חסרון אמונה, עיין בש"ס יומא ע"ו ע"א מפני מה לא ירד מן ישראל פעם אחת בשנה וכו' יל"ש, ועיין מהרש"א בסוטה, ובמ"א א"ח ס"ח קנ"ז בשם זוהר הק"פ בשלח.

משיב כהלכה

מדור זה נודב ונעך ע"י ידידנו הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א בחולקין

1. ברכה על צדקה, לפי הרשב"א מה הסיבה שלא מברכים על מצוות צדקה, האם זה בגלל ברכה לבטלה או מטעם אחר וא"כ מה הטעם בזה. (חשוב לעיין בדברי הרשב"א בתשובה ח"א ית, והרשב"א בכתובות מ' ע"א, ח"א ר"ד, וד"ג רפ"ג.)
2. כל קנייה מצוה. הייתכן שבכל קנייה שלנו בחנות אנחנו מקיימים מצוות עשה דאורייתא לשיטת הרמב"ם (בספר המצוות רמ"ה).
3. לא תרדה בו בפרך. האם מצוה זו נוהגת בזמן הזה שאין עבדים. (לשיטת הרמב"ם.)
4. קר"ש באנגליה בארץ ישראל. הביאור הלכה בס"י ס"ב כתב שמה שקר"ש נאמרת בכל לשון, הוא דוקא אם אנשי המדינה רובם מדברים בשפה זו, ומעתה צ"ע איך פרשת סוטה ומקרא ביכורים היו נאמרים בכל לשון, הרי אמרו את זה בבית המקדש, ורוב אנשי א"י אינם מבינים כל הלשונות, ולפי"ד הביאור הלכה בכה"ג לא יצא יד"ח, א"כ לכאור' דבריו נסתרים ממשנה מפורשת בסוטה ודף ל"ב ע"א.)
5. ובחזונו נא בזאת, וגו' והריקותי לכם עד בלי די. וקשה הרי המציאות תוכיח שהרבה מעשרים כדון, ואינם מתעשרים, ואת"ל שמחמת סיבה אחרת גרמה להם שאינם מתעשרים א"כ איך אפשר לומר ובחזונו נא בזאת.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תוכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין שם וטלפון על התשובות.
6. אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס.
6. לברורים ופרטים נוספים בטלפון 057-3154010.

מכתבים למערכת

האם כהן מותר לטמא עצמו למת כשיש גוים שיכולים לקבור את המת

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים במת שיש נכרים שיקברו אותו האם אסור לכהן ליטמא אליו כיון שיש מי שיקבור אותו נקרא מת מצוה או דילמא כיון שזה בויון שנכרים יקברו אותו נקרא מת מצוה ומותר לטמא אליו.

הגאון רבי ישראל שורר שליט"א רב ואב"ד קהל הסידים תל ציון וראש כולל תלמידי הכתב סופר נראה להעיר בדבצפנת פנת על התורה פרשת חיי שרה העיר הכיניד נשמה אברהם אבינו לשרה אמנו, הא אמרו חז"ל דאברהם אבינו היה כהן גדול, ותיירץ לפי מה שכתבו חז"ל דיצחק אבינו לא היה שם, וא"כ היתה כמו מת מצוה דשרי לכהן גדול לטמא, וצ"ע הא היה ישמעאל או אחד מבני חת, ועל כרחק דאם היו עכו"ם עדיין הואי בכלל מת מצוה דבעינן דווקא ע"י ישראלים.

הרב יעקב ישראל מינער שליט"א לונדון
הרב מנחם מענדל שיק שליט"א אשדוד

מה שהקשטם לשיטת דסבירא ליה דאפילו אם יש נכרים שיקברו את המת מותר לכהן ליטמא, מאי שנא מהא דקמ"ל דמת ביו"ט ראשון יתעסקו בו נכרים, נראה לתירץ שרק ביו"ט מניחין עממין לקבור מת משום שיש בו איסור מלאכה ואי אפשר לקבור בענין אחר, משא"כ במת מצוה שיש מצוה ליטמא אליו ודאי דאסור להניח נכרים לקבור את המת משום בויון.

הרב שמעון פיינגוביץ שליט"א אשדוד

נראה להביא ראיה מתוס' ב"מ קיד' ע"ב שמביא שאליהו נטמא לרבי עקיבא אפילו שהיה כהן, וקשה מדוע לא קרא לנכרי, אלא מכאן ראיה שאפילו שיש גוים נקרא מת מצוה. מעדני אשר: יש להעיר דאפשר שלא מצא נכרי.

מדוע הקריבו קרבנות בערב יום כיפור הרי גורם שיעשה נותר שהרי אי אפשר לאכול ביו"כ
מה שהקשטם מדוע הקריבו קרבנות בערב יום כיפור הרי גורם שיעשה נותר שהרי אי אפשר לאכול ביום כיפור, ומאי שנא מערב פסח שאין מקריבים תודה בגלל שממעט מאכילה, ותרתם בשלשה אופנים.

הגאון רבי יהושע העשיל פאדווא שליט"א מאנטווסטרה

נראה לתירץ, דההבדל הוא דרק בחמץ שיהיה חייב שריפה כשמגיע זמן ביעור והוא ממעט אכילתו בידים, משא"כ ביום כיפור שהיה רק מימילא ואינו עושה שום מעשה.

הגאון רבי דב זונפיק שליט"א ירושלים מח"ס יד כהן

נראה לתירץ, דיסור הדין שאין מביאין קדשים לבית הפסול, הוא דין בחפצא, ולכן רק בערב פסח חיישינן שנעשה חמץ דהבשר מפסיד הדין של אכילת בעלים, אבל ביום הכפורים בעצם לא חלל שום דין בקרבן ואין בזה איסור.

האם בזמננו מברכים ברכת אשר חלק מחכמתו ליראיו

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם בזמננו מברכים בשם ומלכות את הברכה דמבואר בגמ' ברכות נ"ח ע"א הוראה חכמי ישראל אומר ברוך שחלק מחכמתו ליראיו.

הרב ישראל גולגברג שליט"א ירושלים

מה שהבאתם במכתבים למערכת בשם ספר זכרון למשה ש"י"ל להגל מלאת מאה שנה לפטירת מן החתם סופר וי"ע שסיפר הגאון מאונסדארף זצ"ל שהחתם סופר בנסעו מדרעוניץ למטרסדורף נסע דרך פרשבורג והיה מסופק מה לעשות אודות הברכה שחלק מחכמתו ליראיו שהשמיטו הרמב"ם, ובלא ספק דסבירא ליה להרמב"ם דאין לנו חכמים כאלה הראויים לברך עליהם ברכה זו, וכי פלא על דברי החתם סופר הרי הרמב"ם הביאו להדיא הלכה זו בהלכות ברכות פרק י' הלכה י"א.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שורר שליט"א
לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com
לבוידום בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560
מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

מדוע לא תיקנו לבער את האוכל ביום כיפור כמו בחמץ בפסח הרי שניהם איסורי כרת
מה שהקשטם בשם החתם סופר כיון דאיסור אכילה ביום כיפור הואי איסור כרת כמו אכילת חמץ, מדוע לא תקנו לבער את האוכלין מן הבית גזירה שמא יבא לאכול, כמו שתיקנו בחמץ בפסח, ותרצתם לבער אוכל יבא לאכול אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת

הרה"ג רבי יחיאל יהודה דנציגר שליט"א מודיעין עילית
הרה"ג רבי דוד לסיצין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א
נראה לתירץ, דמתי יבער, כיון דבערב יום הכיפורים איכא מצוה לאכול כל היום ואם יבער כל האוכלים ע"ש לו בבית ימעט מזמן מצות אכילה בערב יום הכפורים, וכן במוצאי יום הכפורים ע"ש שילך לחפש אוכל יכול להסתכן ח"ו מכל הני טעמא לא תיקנו חז"ל לבער האוכלים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת

הגאון רבי גמליאל הכהן רבינובין שליט"א בני ברק מח"ס נגם אם אחד
הרה"ג יוסף דויטש שליט"א בני ברק כולל תורה ודע
הבה"ח נתן בן יהודה הרב רב שליט"א שטמ"ר ניו יורק ושיבת צאן נתניה
הבה"ח שמואל אהרן גוטמן ניו יורק ושיבת צאן ב"ב
נראה לתירץ כיון שיש להשאיר האוכל לחולה ולקטנים שמתר להם לאכול ביום כיפור, לכן כבר לא גזרו לבער, אף לאלו שאסור להם לאכול ביום כיפור.

הרב חנוך איזנברג שליט"א פתח תקוה

נראה לתירץ, דביום הכפורים יש רק איסור גברא ולא איסור חפצא, שהרי האוכל לא מקבל דין חדש או משנתה מעמדו ההלכתי, משא"כ בפסח יש איסור גברא וגם איסור חפצא וכדי לשום סייג תיקנו לבער.

האם לרש"י חולה שצריך לאכול ביו"כ עדיף שאיכל מאכלות אסורות מאשר אוכל כשר
מה שהבאתם חידוש בשם שו"ת נודע ביהודה מ"ת סימן ל"י דחולה שמתר לו לאכול ביום כיפור לשיטת רבי שמעון בר יוחאי עדיף שיאכל דברים טמאים כיון דסבירא ליה דאין איסור חל האיסור לא הואי אלא רק איסור לאו וקמ"ל דמאכילין לחולה הקל הקל תחילה, משא"כ מאכלות כשרות יש בזה איסור כרת יום כיפור.

הרה"ג יואל אברהם מושקוביץ שליט"א ירושלים כולל סאטמאר

הרה"ג יהושע רייזמן שליט"א קרית בעלזא בית שמש
נראה לציון דהנצי"ב במרומי שדה יופא פ"ג מקשה על המשנה דמי שאהו בולמוס מאכילין אותו אפילו דברים טמאים, הקשה פשיטא הא מאכילין אותו גם ביום הכיפור שזה כרת, מכל שכן דברים טמאים שאינם אלא בלאו, ונראה דמזה יש ללמוד ההוראה הידועה שהביאה ה"רן והרא"ש שדוחטין בשבת ואין מאכילין נבילה, ונאמרו בזה הרבה טעמים שאינם ברורים, אבל יותר נראה הטעם משום דבמאכלות אסורות מ"ק לנפש יותר מאיסור הבא מחמת היום, וכל זה למדנו מהמשנה הנ"ל דלא למדנו מאכלות אסורות מיום הכפורים דחמור, לפי זה מתורץ קושית הנודע ביהודה דיש ברותא טפי שמאכילין דברים טמאים דאפילו שמתמטם את הלב ומ"ק לנפש וכל שכן דברים טהורים, לפי זה עדיף שיאכל דברים כשירים, ולא דברים אסורים שמתמטם את הלב, דזה יותר חמור מאיסור הבא מחמת היום.

מדוע כשיש קוברים בשכר מותר לכהן ליטמא ואינו צריך להוציא ממון

הרי בלא תעשה צריך להוציא כל ממון

מה שהקשטם בשם אחרונים על הא דקמ"ל ברמ"א יו"ד סימן שפ"ד ס"ק ג' אם אינו מוצא שיקברוהו, רק בשכר אינו חייב לשכור משלו, אלא מטמא, אם ירצה, דיש להקשות מדוע כשצריך להוציא ממון מותר לעבור על איסור של טומאת כהנים, הרי קמ"ל יו"ד סימן קצ"ד דכדי שלא לעבור על לא תעשה חייב להוציא כל ממון, ותרתם.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

נראה לציון דבמנחת פתים מעיר מדרברי הרטוס' נזיר מ"ג ע"ב ד"ה והאי דאם יש באפשרותו לשכור לא יטמא.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי יצחק שלמה רייכער שליט"א ירושלים
לעילוי נשמת אביו
הרב אליעזר בן הרב צבי רייכער ז"ל
נלב"ע ע"ש"ק כ"ג אייר תשס"ז ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
שלוחא דרבנן
הלוחם בכל נפשו למען היהדות החרדית בעיר בית שמש
הרב **משה מונטג שליט"א** יו"ד תכנון ובניה
לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות
ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעלית בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב
לכ"ק מרן האדמו"ר מברגסאז שליט"א
בית שמש
לרגל שמוחת הולדת הנכדה בת לבנו הרב יצחק שליט"א
יהא רעוא שזיכה לראות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג רבי יצחק קאף שליט"א ירושלים
מנהל ת"ת עצינת אמת
לעל"נ זקנו
הרה"צ רבי מאיר בן הרה"צ רבי אהרן זצ"ל מפידצ"א
נלב"ע כ' אייר ת.נ.צ.ב.ה.
ועיזה לומר פרקי תהילים מ"ז נ"ח ע"א ק"ב